

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 5 декември 2023 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Павлина Панова

Членове: Мариана Карагьозова-Финкова

Константин Пенчев

Филип Димитров

Таня Райковска

Надежда Джелепова

Атанас Семов

Красимир Влахов

Янаки Стоилов

Соня Янкулова

при участието на секретар-протоколита Росица Симова разгледа в закрито заседание на 5 декември 2023 г. конституционно дело №19 от 2023 г., докладвано от съдия Атанас Семов.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България (Конституцията) във фазата по допустимост на искането по реда на чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 26 октомври 2023 г. по искане на президента на Република България за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 1, т. 2; чл. 5а; чл. 5б; чл. 5в; чл. 5г; чл. 5д; чл. 5е; чл. 5ж; чл. 7, ал. 1, т. 2; чл. 12, ал. 1 и чл. 13 от Закона за контрол по прилагане на ограничителните мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (обн. ДВ, бр. 8 от 25.01.2023 г., изм. бр. 67 и 86 от 2023 г., посл. изм. и доп. бр. 96 от 17.11.2023 г.).

След образуването на делото и преди произнасянето на Конституционния съд по допустимостта Народното събрание приема и в

Държавен вестник, бр. 96 от 17.11.2023 г., е обнародван Закон за изменение и допълнение на Закона за контрол по прилагане на ограничителните мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна, който изменя наименованието на глава втора „а“ и разпоредбите на чл. 5а, 5б и 5в от закона.

След влизането на изменителния закон в сила на 21 ноември 2023 г., на 29 ноември 2023 г. президентът на Републиката внася в Конституционния съд „Уточнение на искане по к. д. № 19/2023“, в което посочва, че „основните параметри“ на оспорените разпоредби „не са променени“, поради което с изложените в искането от 26 октомври 2023 г. аргументи поддържа искането по отношение на „действащите разпоредби на чл. 5а, чл. 5б и чл. 5в. от Закона за контрол по прилагане на ограничителните мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (последни изменения обн. ДВ, бр. 96 от 17 ноември 2023 г.)“.

Оспорените разпоредби уреждат събирането на енергийни вноски за внос на природен газ с произход от Русия и пренос на природен газ за транзит с произход от Русия с кодове по КН 2711 11 00 и 2711 21 00.

В искането се твърди, че тези разпоредби противоречат на чл. 4, ал. 1, чл. 17, ал. 1, чл. 19, ал. 1 и 2, чл. 60, ал. 1, чл. 84, т. 3, чл. 87, ал. 1 и чл. 88, ал. 1 от Конституцията на Република България.

Вносителят посочва, че Закона за контрол върху мерките е приет с оглед изпълнението на санкциите, наложени от Европейския съюз с Регламент на Съвета (ЕС) № 833/2014 от 31 юли 2014 г. относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна, но този акт не предвижда самостоятелното налагане на допълнителни ограничения спрямо Руската федерация. Той уточнява, че „енергийната вноска“ по смисъла на закона „по същество представлява налагането на „такса с равностоен на мито ефект“ по

смисъла на Договора за функционирането на Европейския съюз и като такава представлява нарушение на правото на Европейския съюз.

В искането се твърди несъответствие на оспорената правна уредба с конституционния принцип на законоустановеност на данъците и таксите поради неясния характер на понятието „вноска“ и правната му квалификация в контекста на оспорените разпоредби.

Според президента оспорените разпоредби противоречат и на принципа на гарантиране на правото на собственост и свободната стопанска инициатива, като се извеждат аргументи от двойственото положение на държавата: от една страна като публичноправен субект, определящ размера на митата, данъците и таксите, а от друга като частноправен субект, който влиза в частноправни отношения с други частноправни стопански субекти. От това се прави заключение, че допускането на злоупотреба с публичноправното качество на държавата би довело до „произвол и противоречи на върховенството на правото“.

В искането се твърди и нарушение, поради „зложено изначално неравно третиране“, на чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията, предвиждащи равнопоставеност на стопанските субекти.

Накрая вносителят изтъква несъответствие с правилата за упражняване на законодателната инициатива (чл. 87, ал. 1 и чл. 88, ал. 1) и принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 от Конституцията), като се посочва, че оспорените разпоредби са включени между първо и второ гласуване по инициатива на Комисията по икономическа политика и иновации, която по смисъла на Основния закон не представлява субект със законодателна инициатива. Вносителят подчертава, че изискванията към законодателния процес осигуряват неговата стабилност и предвидимост и тяхното нарушаване засяга конституционните принципи на правовата държава и на демократичния характер на нейното управление.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, съобрази следното:

Искането е направено от легитимен субект на инициатива съгласно чл. 150, ал. 1 от Конституцията. Предметът на искането е в обхвата на правомощието на президента да сезира Конституционния съд, тъй като е насочено към установяване на противоконституционност на разпоредби от закон, за които се твърди, че нарушават разпоредби на Конституцията.

Иска се установяване на противоконституционност на разпоредби от действащ закон, което е правомощие на Конституционния съд по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията. По същия предмет Конституционният съд не се е произнасял с решение или определение, включително и по неговата допустимост, поради което не е налице отрицателната процесуална предпоставка по чл. 21, ал. 6 ЗКС.

Искането е съобразено с изискуемите от чл. 17, ал. 1 и 2 ЗКС и чл. 18, ал. 1 и 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС) форма и реквизити.

Конституционният съд приема, че при тези данни искането следва да бъде допуснато за разглеждането по същество.

На основание чл. 20а, ал.1 ПОДКС с оглед предмета на искането като заинтересувани институции, които да представят становища по делото, следва да бъдат конституирани: Народното събрание, Министерският съвет, министърът на икономиката и индустрията, министърът на регионалното развитие и благоустройството, министърът на правосъдието, министърът на финансите, министърът на енергетиката, Върховният касационен съд и Върховният административен съд.

На основание чл. 20а, ал. 2 ПОДКС с оглед предмета на искането като заинтересувани неправителствени, съсловни и други организации следва да бъдат поканени да предложат становища по предмета на делото: Съюзът на юристите в България, Сдружение „Българска асоциация за

европейско право“ и Сдружение „Българска петролна и газова асоциация“.

На основание чл. 20а, ал. 3 ПОДКС с оглед предмета на искането следва да бъдат поканени да дадат писмено правно мнение по предмета на делото следните изтъкнати специалисти от науката и практиката: чл.-кор. проф. д.ю.н. Иван Русчев, проф. д.ю.н. Ангел Калайджиев, проф. д-р Огнян Герджиков, проф. д-р Емилия Друмева, проф. д-р Пенчо Пенев, проф. д-р Пламен Киров, проф. д-р Сашо Пенев, доц. д-р Евелина Димитрова, доц. д-р Иван Стойнев, доц. д-р Мартин Белов, доц. д-р Наталия Киселова, доц. д-р Станислав Костов, доц. д-р Таня Бузева, доц. д-р Траян Конов, доц. д-р Христо Христов, доц. д-р Юлия Захариева и доц. д-р Юрий Кучев.

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 ЗКС Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

Допуска за разглеждане по същество искането на президента на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 1, т. 2; чл. 5а; чл. 5б; чл. 5в; чл. 5г; чл. 5д; чл. 5е; чл. 5ж; чл. 7, ал. 1, т. 2; чл. 12, ал. 1 и чл. 13 от Закона за контрол по прилагане на ограничителните мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (обн. ДВ, бр. 8 от 25.01.2023 г., посл. изм. и доп. бр. 96 от 17.11.2023 г.).

Конституира като заинтересувани институции по делото: Народното събрание, Министерския съвет, министъра на икономиката и индустрията, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на правосъдието, министъра на финансите, министъра на енергетиката, Върховния касационен съд и Върховния административен

съд, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се дава 30-дневен срок да представят писмени становища по предмета на делото.

Отправя покана да предложат становище по делото до: Съюза на юристите в България, Сдружение „Българска асоциация за европейско право“ и Сдружение „Българска петролна и газова асоциация“, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се дава възможност в 30-дневен срок да представят писмени становища по предмета на делото.

Отправя покана да дадат писмено правно мнение до: чл.-кор. проф. д.ю.н. Иван Русчев, проф. д.ю.н. Ангел Калайджиев, проф. д-р Огнян Герджиков, проф. д-р Емилия Друмева, проф. д-р Пенчо Пенев, проф. д-р Пламен Киров, проф. д-р Сашо Пенев, доц. д-р Евелина Димитрова, доц. д-р Иван Стойнев, доц. д-р Мартин Белов, доц. д-р Наталия Киселова, доц. д-р Станислав Костов, доц. д-р Таня Бузева, доц. д-р Траян Конов, доц. д-р Христо Христов, доц. д-р Юлия Захариева и доц. д-р Юрий Кучев, на които да се изпратят преписи от искането и от настоящото определение, като им се дава възможност в 30-дневен срок да дадат писмено правно мнение по предмета на делото.

Препис от определението да се изпрати на вносителя на искането, който в 30-дневен срок от получаването може да представи допълнителни съображения.

Председател:

Павлина Панова

Членове:

Мариана Карагьозова-Финкова

Атанас Семов

Константин Пенчев

Красимир Влахов

Филип Димитров

Янаки Стоилов

Таня Райковска

Соня Янкулова

Надежда Дзелепова